

EGY ÜZENET-SZÁM VISSZHANGJA

Az Üzenet a tavasszal Kosztolányi-emlékszámot adott ki a költő születésének kilencvenedik évfordulója alkalmából. Ebben a számban jómagam is szerepeltem egy szerény kis írással, mely *A költő lábnyomai (Szabadkai Kosztolányi-emlékek)* címet viselte. Az írás egy része megemlítette azt is, hogy 1923-ban Szabadkán járt a távolra szakadt költő, hogy részt vegyen a húszéves érettségi találkozón, s ez alkalommal matinét is terveztek a Korzó moziban az ő részvételével. Ebből azonban a rendőrség közbelépése miatt nem lett semmi. Megjelent azonban ebből az alkalomból egy Kosztolányival folytatott beszélgetés az akkori Hírlap 1923. szeptember 16-i számnak 5. oldalán. Ez a Hírlap-szám ma is megtalálható a Matica srpska könyvtárában, sajnos, vigyázatlan vagy durva kezek kitépték belőle ezt a lapot, úgyhogy csupán a szöveg egy kis részlete maradt fenn — csonkán, mondattörédekben, amelyből csak következtetni lehet halványan a beszélgetés egyes részleteire. Megjegyeztem azt is, hogy aki olvasni akarja teljességében ezt a kis beszélgetést, annak bizonyára a budapesti Országos Széchényi Könyvtárba kell ellátogatnia, ott talán megtalálhatja a teljes Hírlap-számot is.

Ez az előzménye annak a levélnek, amelyet Budapestről kaptam Vucsinovics Jánosné Orosz Ibolyától, amelyet minden külön magyarázat helyett hadd idézzek ezen a helyen:

Olvastam, hogy Kosztolányi Dezső 90. születésnapjára az Üzenet II.—III. száma az *Ő emlékének hódolt. Fia, Kosztolányi Adám volt szíves rendelkezésemre bocsátani a lapot, amelyet — lévén a költőnek régtől fogva tisztelője — örömmel olvastam végig, helyesebben egyfolytában tanulmányozom.*

Elérkeztem ahhoz a passzushoz, ahol Ön az elmaradt matinéről ír. Engem is bántott, hogy a hajdani interjú jóformán hozzáférhetetlen. De megfogadván tanácsát, kísérletet tettem a Széchényi Könyvtárban, ahol eredménnyel jártam. Kiírtam a Hírlapból (1923. szeptember 16-i szám), ime a cikk.

Szerintem mint riport sem rossz, feleleveníti az akkori kedves délelőtnék az emléket — noha a matinére nem kerülhetett sor. Kár.

Nem tudom, mi lehet a rimes jambusokban írt, verses vigjáték. Lehet, hogy Önök ismerik, ha nem, ezt kinyomozni az irodalomtörténészek dolga. Önre bízom.

Sok üdvözlettel

OROSZ IBOLYA

Budapest 1201 — Attila u 14. l. 4.

Eddig a levél . . .

Úgy gondolom, e kedves utánajárás után megérdemli a Szabadkáról elszármazott költő, hogy pótlólag — e Kosztolányi-emlékszám visszhangjaként — elolvassuk ezt a régi, meleg hangú írást is egy régi lap Budapesten még épen megtalálható oldalairól.

Kosztolányi Dezsőnél

Reggelinél találom őket a családi asztalnál. Még mindig nem estek túl a viszontlátás örömein. Tegnap este érkezett Kosztolányi Dezső, a jeles költő, feleségével, Harmos Ilonával, a Vígszínház művésznőjével, s 8 éves Ádám fiacskájukkal, — jöttek szüleik látogatására s az író iskolatársainak húszéves találkozájára.

— *Öt éve nem voltunk itthon s most nagyon boldog vagyok szüeimmel!*

— *Öt éve és 30 napja! — javítja ki apját az Ádám gyerek, aki nek mindenáron még egy kis cukrot csempész kávéjába a nagymama.*

— *Nagyon boldog vagyok, hogy szüleimet annyi idő után ilyen jó egészségben találtam — folytatja a költő s látom, hogy elérzékenyül.*

Édesapja nagy léptekkel sétál az asztal körül. »Sírtak mind a ketten örömben« — súgja a nagymama.

Nincs az a költő, aki annyit érez — beszél a fiú —, mint ők. Olyan finom lelkű ember az apám. . . és az édesanyám! Amit a költő megír, azt ők érzik és élik. Olyan jólelkű emberek . . . Rendkívül nagy szeretettel jöttem haza, mert ennek a városnak minden rögéhez szeretet fűz. Itt játszódik le sok-sok novellám, legújabb regényem is és ezekhez a kövekhez és fákhöz kötődik a »Szegény kis gyermek panasza«-nak minden sora. És örülök, hogy viszontláthatom osztálytársaimat. Beck Salamon pesti ügyvéddel jöttünk együtt, a tízéves találkozó óta a legtöbb osztálytársamat nem is láttam. Most Popovics Milivoj meghívására jöttünk, ő is osztálytársam, nagyon kedves barátom.

A matinéről kérdezősködöm, amelyet vasárnap délelőtt rendez ittléte alkalmából.

— *A matinét — mondja — teljes egészében a modern verseknek szenteljük. Popovics Milivoj barátom vállalkozott arra, hogy megnyitja. Én a legújabb irodalmi és művészi irányok lélektanával szeretnék foglalkozni. Feleségem pedig verseket fog szavalni, amelyek mind az én fordításaim. Szerb, orosz, francia, angol és belga versek ezek, amelyekről előadásomban beszélek. Reiter Ilonka, a kitűnő énekesnő pedig szívesen vállalta, hogy elénekli Lányi Ernő kompozícióját, amelyeket az én verseimre írt. Farkas László fogja őt kísélni.*

Érdeklődöm, min dolgozik mostanában?

— *Most fejeztem be egy regényt, amely 1889-ben játszódik le, itt, ebben a városban, a félmúltban, amikor még egészen primitív*

volt ez a város és én négyéves voltam. Dolgozom egy verses cikluson is, a *Bús férfi panaszain*, ami a szegény kis gyermek panaszainak folytatása s amelyben férfikorom liráját szólaltatom meg. Most írok egy verses vígjátékot is, rímes jambusokban.

Most betipeg egy kétéves csöppség, a költő tivérének, dr. Kosztolányi Árpád orvosnak kis leánykája. Bemutatják: Éva. Nagy öröm, most találkozott először a két unokatestvér, Ádám és Éva.

— Ádám és Éva a paradicsomban! — mondja a nagyanya boldogan és számlálatlan piskótákat dugdos az unokák kávéja mellé. — Hogy szereted a kávé, kérdezi, akarsz még egy kis tejet? Öt éve nem ittál itt kávé, nem is tudom, hogy szereted.

— Csak rendesen — mondja a nyolcéves Ádám és májára pislog, aki a rendtartó a családban. És most elújságolja a kis Ádám, mennyire boldog, ő úszni jött a Palicsba, mert ő nagyon jó úszó. Aggódva néz ki a kerti fák fölé. Tegnap még nyár volt és ma milyen borult.

— Semmi, mondja nagyapa — mindjárt kisüt a nap.

Olyan melegen mondja az unoka érdekében, hogy a nap nem tehet mást, kisüt . . .

